

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ για ΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ εξετάσεις Γ' λυκείου ΕΠΑ.Λ.

ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Η γλωσσική κρίση

Πρόσφατα γίνεται συχνά λόγος για «κρίση» που περνάει η γλώσσα μας. Ακόμη και αν δεχτούμε ότι υπάρχει πράγματι γλωσσική κρίση, θεωρούμε σκόπιμο να θέσουμε ορισμένα ερωτηματικά σχετικά με τη διάσταση και τις συνιστώσες του προβλήματος. Σε τι συνίσταται η γλωσσική κρίση; Είναι άραγε φαινόμενο αποκλειστικά ελληνικό ή φαινόμενο που παρατηρείται σε όλες τις χώρες; Είναι φαινόμενο μόνο τωρινό ή φαινόμενο που το συναντούμε με διάφορες μορφές σε κάθε εποχή;

Εμείς δεχόμαστε ότι υπάρχει σήμερα γλωσσικό πρόβλημα που δεν έχει όμως καμία σχέση με το παλιό γλωσσικό ζήτημα. Το γλωσσικό πρόβλημα που υπάρχει δεν είναι ούτε μόνο ελληνικό ούτε μόνο σημερινό. Στη σημερινή μορφή του προσδιορίζεται γενικότερα από την εισβολή της εικόνας και τη μεταβολή του σημειακού συστήματος επικοινωνίας. Προσδιορίζεται ακόμη από το πνεύμα της αμφισβήτησης και του αντικομφορμισμού, που διακρίνει ιδιαίτερα τους νέους. Στο ελληνικό του πλαίσιο το γλωσσικό πρόβλημα εκτός από τις γενικές προσδιορίζεται και από ειδικότερες συνιστώσες, όπως: η αυθαίρετη αλλοίωση της γλώσσας από φορείς ή από άτομα είτε από άγνοια είτε από πρόκληση είτε για λόγους εντύπωσης είτε και για λόγους προσωπικής έκφρασης ιδιαίτερα στην τέχνη της γραφής η εισβολή ξενόφερτων - κυρίως αμερικάνικων- γλωσσικών στοιχείων που εισάγονται μαζί με τα προϊόντα και επιβάλλονται σε διάφορες εκφάνσεις της ζωής καλλιεργούμενα από το εμπορικό κυρίως κύκλωμα' η μακραίωνη ιστορία του ελληνικού λόγου, που αποτελεί έναν τεράστιο γλωσσικό θησαυρό, τον οποίο κανένας δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι κατέχει στο σύνολό του. Τέλος η ολιγαρχική εκπαιδευτική και γενικότερη πολιτική που άφησε ένα μέρος του λαού έξω από κάθε δυνατότητα πρόσβασης στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Σε όλες του τις συνιστώσες το γλωσσικό πρόβλημα θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με τη συστηματική φροντίδα για τη γλώσσα και με την εκπαιδευτική προσπάθεια. Παράλληλα όμως θεωρούμε αναγκαίο να ληφθούν και κάποια άλλα μέτρα, που θα συμβάλουν στην πιο ουσιαστική αντιμετώπισή του. Όχι μέτρα βασισμένα σε ανεύθυνες προτάσεις, αλλά μέτρα βασισμένα σε προτάσεις θετικές, όπως:

- α) ευρύτερη λαϊκή επιμόρφωση, καταπολέμηση και εξάλειψη του αναλφαβητισμού'
- β) οργάνωση περισσότερων επιμορφωτικών σεμιναρίων για τη γλώσσα, το ρόλο της, τη σημασία της, τη δυναμική της, τη λειτουργία της, τα σύγχρονα δεδομένα της γλωσσικής επιστήμης, τις σύγχρονες μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας.

Πιστεύουμε ότι όσο περισσότερο και καλύτερα σπουδάζουμε και μαθαίνουμε τη δημοτική μας γλώσσα, τόσο περισσότερο ενεργοποιείται και ενισχύεται η ουσιαστική

e- ΕΚΦΡΑΣΗ- ΕΚΘΕΣΗ

σύνδεση του παρόντος με το παρελθόν μας, τόσο περισσότερο τρέφεται η συνείδηση της ενιαίας παράδοσης της ελληνικής λαλιάς, αφού η δημοτική γλώσσα αποτελεί την τελευταία μορφή της αδιάκοπης εξέλιξής της και αφού η εξέλιξη είναι ο καθολικός νόμος της ζωής που παραμένει πάντοτε «μέγα καλό και πρώτο».

ΚΥΡ. ΠΛΗΣΗΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A.1. Να δώσετε περιληπτικά το νόημα του κειμένου σε 80-100 λέξεις.
(10 μονάδες)

A.2. Να επιβεβαιώσετε ή να απορρίψετε το περιεχόμενο των προτάσεων με βάση το κείμενο (ΣΩΣΤΟ-ΛΑΘΟΣ).

- Το γλωσσικό πρόβλημα ταυτίζεται με το παλιό γλωσσικό ζήτημα.
- Η εκπαίδευση δε μπορεί να βοηθήσει στην εξάλειψη του γλωσσικού προβλήματος.
- Μόνο η οργάνωση περισσότερων επιμορφωτικών σεμιναρίων για τη γλώσσα, μπορούν να βοηθήσουν στο γλωσσικό πρόβλημα.
- Όσο μαθαίνουμε τη δημοτική γλώσσα, τόσο περισσότερο συνδεόμαστε με το παρελθόν μας.
- Η ολιγαρχική εκπαιδευτική πολιτική άφησε ένα μέρος του λαού έξω από την εκπαιδευτική διαδικασία.

(5 μονάδες)

B.1. Να δώσετε έναν τίτλο με σχόλιο στο κείμενο.
(3 μονάδες)

B.2. Να βρείτε τη δομή της τρίτης παραγράφου και να επιχειρήσετε διαφορετική παραγραφοποίηση.
(6 μονάδες)

B.3. Στην πρώτη παράγραφο ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ερωτήσεις. Να τις καταγράψετε και να πείτε το ρόλο τους μέσα στο κείμενο.
(6 μονάδες)

Γ. Πώς αντιλαμβάνεσαι καθημερινά τη γλωσσική κρίση στους συνομιλήκους σου και γενικά στη “γλώσσα των νέων”; Με ποιους τρόπους, μέσα και μέτρα θεωρείς ότι μπορεί να εξαλειφθεί ή να περιοριστεί;
Να εκφωνήσεις μια ομιλία σε εκδήλωση του σχολείου σας. (200-250 λέξεις)
(20 μονάδες)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Άρη Αλεξάνδρου, «Το μαχαίρι»

Όπως αργεί τ' ατσάλι να γίνει κοφτερό και χρήσιμο
μαχαίρι
έτσι αργούν κ' οι λέξεις ν' ακονιστούν σε λόγο.
Στο μεταξύ
όσο δουλεύεις στον τροχό
πρόσεχε μην παρασυρθείς
μην ξιππαστείς
απ' τη λαμπρή αλληλουχία των σπινθήρων.
Σκοπός σου εσένα το μαχαίρι.

[πηγή: Άρης Αλεξάνδρου, *Ποιήματα (1941-1974)*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1981, σ. 99]

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A.1. Ποια συμβουλή δίνει ο ποιητής στον “εργάτη ” του λόγου και γιατί;
(15 μονάδες)

B.1. Να χωρίσετε το ποίημα σε ενότητες (5 μονάδες). Με ποιον τρόπο αναπτύσσει τη σκέψη του ο ποιητής στην πρώτη ενότητα του ποιήματος (5 μονάδες).
(συνολικά:10 μονάδες)

B.2. Ο ποιητής γράφει σε β' ενικό. Τι πετυχαίνει με αυτήν την επιλογή;
(5 μονάδες)

Γ. Ο ποιητής λέει: “έτσι αργούν κ' οι λέξεις ν' ακονιστούν σε λόγο”. Σε ένα άρθρο 100-120 λέξεων για την εφημερίδα του σχολείου σας να αναφέρετε τρόπους με τους οποίους μπορεί το σχολείο να βοηθήσει τους νέους να χειρίζονται καλύτερα τη γλώσσα.
(20 μονάδες)